

De bodem bestaat uit vette kleigronden, behalve geheel in het ZW, waar ditvitaal en afgegraven hoogvegen voorkomt. Het hoofdbestaansmiddel vormt dan ook de landbouw, waarbij vooral de erootte van de boerderijen opvalt.

Toeristisch is de gem. weinig interessant anders dan voor een verkenning van de imposante, nolderlandschapen en grote boerderijen. De te veld staande, gewassen bieden vooral in mei en juni een indrukwekkend beeld. Enkele adressen: gemeentesecretarie te Beerta, tel. (05971) 2 55; politie, tel. (05971) 2 04.

Beerta, dorp in Gr. gem. van die naam, 2000 inw.
Herv. kerk, 1506, met vrijstaande toren van 1806 (op oud fundamen); prekestroel (17e eeuw), lizeren doopbekkenhouder en koperen kaarshouders (18e eeuw), vele (afgesleten) fraaijzeren (17e eeuw).
Buischool, oud hotel (1648?); beinmeringen, bedstedeuwanden, schoorstenen (18e eeuw).
Beergum (Burgum), dorp in Fr. gem. Menaldumadeel, 1750 inw. (incl. dorp Beertumemolen), eertijds gelezen op de westoever van de Middellzee. In deze plaats speelde zich rond 1900 de beruchte Hogerhuis-kwestie af (in soort Fr. Dreyfus-affaire die de gemoederen nog steeds bezighoudt).

In het voorjaar: bollenvelden* in bloei.
Herv. kerk, plm. 1300 (yehouwd 1609); prekestroel met gesneden panelen (1637), familiebanken, vrouwenbanken, tekstborden, zandstenen epitaaf (17e eeuw); onder in de toren een bronnegat; arrestantenhek voor draonkaards en landlopers.
Woonhuisgevels, 18e eeuw.
Hirneken van Martena-State of Groot-Terhorne (afgebroken 1879) bij het sportveld.
Een geloftesteen van vissers voor godin Hludana (plm. 100 n. Chr.) is in de erofnd gevonden (thans in Fr. Museum, Leeuwarden).

4e week van augustus: Kaatswedstrijden, Van Aisma-partijen.
Beetsterweg (Beetsterwach), dorp in Fr. gem. Opsterland, 1700 inw., gelegen aan de rand van de Wouden met een 'adellijk' karakter als oud voornaam wooncentrum en modern forenzenoord.
Herenhuizen in boortje omgeving: Harinxma-State, met grote verzameling, waaronder zeer oude, familieportretten (op aarvraag te bezichtigen); Lauswolt, 1868 (thans ingericht als hotel); Lycklamaduis, Linderstein, 1821 (thans kinder-revalidatiecentrum van de Corneliastichting, waarbij enkele belangwekkende tuinornamenten (o.a. Neptunus, 17e

eeuw; 2 borstbeelden, plm. 1700) en een klein prive-apothecje van freule Cornelia, dochter van de laatste bewoners Van Lynden, die vele naamloze zeken bijstond.

Herv. kerk, 1803; enige rouwborden en gebedhouwe grafszerken (1614 en 1635); op het kerkhof mooie zerk met standardmolen (1778).
Herv. kerk, 1889, van het voorn. dorp Beets; in de muren enkele grafzerken van aanzienlijke families (18e eeuw).
Van Teijens-Fundatie, 1858; gasthuis voor kosteloze woning en verzoening van 11 vrouwen.

Woonhuisgevels in de hoofdstraat, waaronder een met vriend-grote schoorsteen, waarop windruizer in de vorm van adelaar. Woning De Komhuis (Molenstraat) uit Napoleontische tijd.
Boerderijen: Belhleben, Fockens-State, De Oude Weene.
Uitgestrekte bossen (opgraand loof- en naaldbout, hakhout); vrijwel alle toegankelijk met wandelkaart (verknijgbaar o.a. bij Hotel Het Witte Huis, Ollerterp*).

Opentuchttheater: in juni en juli 8 à 10 openduchtvoeringen van in het Fr. verlaide stukken uit de wereldliteratuur. September: in de dorpsstraat ruitrijden voor met paarden bespannen Fr. sjezen.
Eerste of laatste zondag in juli: vandelocht (20 km) 'Troch de Swechster Bosken'.
Culinair specialiteit: boterballetjes, VVV II Merkahn, tel. (05126) 5 56.
Beilen, gem. in Dr. Opp.: 16680 ha. Omvat de dorpen Alting, Beilen*, Brunstung, Driber*, Eursing, Holthe, Hooghalen*, Hifken*, Klatering, Laashalen, Laaghalerveen, Liefving*, Oranje, Spier*, Tjenderveen, Wifster*.
Aantal inw.: 11800, van wie 56% herv., 22% geref., 11% andere protestanten, 1% r.-k. en 10% geen.

Hoewel in prehistorische tijd Beilen reeds een belangrijk centrum zal zijn geweest, komt de naam pas in de 13e eeuw voor. Beilen was centrum van een der dingspelen van Dr.
Het dorp Beilen vervult in de gem. een centrumfunctie en was al vroeg knooppunt van wegen, met later spoorwervebinding, waardoor een stedelijk karakter aan het dorp werd verleend in tegenstelling met de eche boerse omgeving. Ontginningen van woeste gronden, aanleg van nieuwe wegen en kanalen, dat alles werkte de ontwikkeling in de hand, waardoor zelfs de eerder bloeiende veenmarkten vrijwel geheel verdorpen zijn, waarvoor goedeterranen in de plaats kwamen.

De voorname bestaansmiddelen vormen landbouw en veeteelt, met al-

leen voor Beilen ambacht en industrie (zuivel, machines, ijkcur, houtwaren). Het open parklandschap, waarin de dorpen verspreid liggen heeft een vriendelijk karakter, dat echter typrisch een land-in-ontwikkeling toont: de eche Dr. fier moet men hier niet zoeken. Het natuurschoon, vooral in de buurt van Hooghalen, is in reser-ven, geconsereerd. Het ruitwiedpad 'Koninginnepad' (gedeelte) te fiets bezocht door koningin Juliana, door Terhorsterand, met verbindingen naar Borger* en Timmen*, en via Spier naar Meppel* is evenzeer typrisch voor het moderne Dr.

Enkele adressen: gemeentesecretarie te Beilen, tel. (05930) 3 41; politie, tel. (05930) 5 00; VVV, tel. (05930) 4 74 en 4 51; VVV Hooghalen, tel. (05939) 3 00 en 3 47.
Beilen, dorp in Dr. gem. van die naam, 4500 inwoners. Voorn. hoorkplaats van Belier Dinspilt*. Centrum met klein-stedelijk karakter. Centrum Gemeentehuis, typrisch voorbeeld van moderne palatlandsbouw.
Herv. kerk, 12e eeuw (gewest. 1937/38) met karakteristieke Dr. toren, 15e eeuw.

Belieroord, moderne inrichting voor zwaaizangenverpleging.
Korenmolens (erofndkruiet) te Malkum.
Metaloplastiek 'Vier heemskinderen' (ontwerp W. v. d. Hoek, Noer), bij Ulo-school (Etsdorriana).
Laat-Romeinse goudschaf, bestaande uit armbanden en andere sieraden ter plaats in 1956 gevonden, is gedeponerd in het Fr. Museum te Assen, IJzer-algravenrijen.
Koopeemakery te Makkum.
DOM-omkoproductentfabrieken, de erofise verwerkende industrie van West-Europa (ook: frisdranken uit we).

Opentuchtzwembad, Kanaalwater.
Belierstroom, ook: Haveler A. (Havelte*) en Oude Smildervaar, rivier die in Dr. ontspringt bij Westerbork* en stroomt richting Meppel*; vermensticht met De Reest* en Rumer A. terrein special beocht uit Skandinavische landen.
Fietsspad: Oudeschans*-Ter-Apel*-Benediktijpe (De Knie), dorp in Fr. gem. Heerenveen, 500 inw., gelegen aan de Schoterhandse Compagnonsvaart. Aan de oude veenkoloniale toestand herinneren over de wijkmonden de karakteristieke berfjes of barten (barrages) zonder leuning die vanaf het water kunnen worden opengedraaid).

Herv. kerk, 1661; lossstaande klokkevoorn. Joode begraafplaats bij de Feanstis (Veestuis).

Beilingwold (1815), begraven in Winsum.
Beilingwold, gem. in Gr. Opp.: plm. 7100 ha. Omvat de dorpen Bellingwold*, Frischelo*, Oudeschans*, 6500 inw.
De N-punt van de gemeente lag tot het eind van de 16e eeuw aan de oever van de Dollard*, terwijl ook het hoofdorp ontspr. meer W. moet hebben gelegen (n. aan Westerwold A.). In het Z en O vond men grote moerassen en venen. Eon schans (1593) beschermde zodoende het gehele gebied. De bodem bestaat in het N uit zeeklei, in het NO uit laagveen, het midden-deel is ditvitaal zand, terwijl de gehele Z-helft erofndkeels afgegraven hoogveen bevat. Er is veel woeste grond ongonnen. Bekend is de in het Z liggende ontginning: Het Hebricht van de Landbouw. Mij Westerwold te Den Haag (1), 600 ha. 14 boerderijen, ontstaan 1914-1918; alsmede Het Oud-Kleiderfeld, 450 ha, ontstaan 1952-1953.

De voorname bestaansmiddelen vormen dus ook landbouw en veeteelt. Enige vanderij is van weinig betekenis.
Enkele adressen: gemeentesecretarie te Bellingwold, tel. (05973) 4 44; politie, tel. (05973) 3 45.
Bellingwold, dorp in Gr. gem. van die naam, 2000 inw. Een der mooiste dorpen in de prov., met kostbaar uitgevoerde, grote boerderijen.
Voorn. Keethuis, 1647 (gerest. in 1952).
Herv. kerk, 15e eeuw (laat-gotisch), met vrijstaande toren (1720) waarop moderne bovenbouw; prekestroel (1660), banken (17e eeuw), lichtroon (1798), koperen collectiebus (1797), orgel (1797), verscheidene grafszerken (vanaf 1613).
Reiderland, hotel; ontmoetingcentrum van national bekende jagersvereniging, sinds 1877 jaarlijks (3 nov.), Sine-Hubertusfeesten, met grote toeloop uit de wijde omreek.
Korenmolens, eiz. gemeente, 1855 (gerest. in 1962).
Eurocampus, zeer groot kampeerterrein special beocht uit Skandinavische landen.
Benediktijpe (De Knie), dorp in Fr. gem. Heerenveen, 500 inw., gelegen aan de Schoterhandse Compagnonsvaart. Aan de oude veenkoloniale toestand herinneren over de wijkmonden de karakteristieke berfjes of barten (barrages) zonder leuning die vanaf het water kunnen worden opengedraaid).

Herv. kerk, 1661; lossstaande klokkevoorn. Joode begraafplaats bij de Feanstis (Veestuis).